

DELE AF FORMUERET – 2. REEKSAMEN 2022**Opgave nr. 1**

På »Alarmfabrikken« i Aarhus fremstillede man bl.a. de populære tyverialarmer »Ulvehyl« og »Løvebrøl«. Ejeren Allan Ask, der havde et godt salg til industri- og servicevirksomheder, ville gerne have flere landmænd som kunder.

I april 2022 løb Ask på sin klassekammerat fra gymnasiet, Bo Bork, hvis far var landmand. Asks spørgsmål, om Bork havde overtaget den fædrene gård, affødte en lang klagesang fra Bork om, at han var gået konkurs med gården og nu ernærede sig som omkringrejsende sælger af landbrugsudstyr. Ask ville gerne samarbejde med Bork om salg af alarmer og foreslog, at Bork skulle medbringe nogle brochurer fra Ask på sine kundebesøg og virke for, at landmændene afgav ordrer direkte til Ask, mod at Bork fik en provision af hvert salg. Bork forlangte at få fuldmagt til at sælge alarmerne, hvilket Ask gik med til, og der blev oprettet en kontrakt om, at Bork påtog sig at virke for afsætning af Asks alarmer og ville få 10 % af salgssummerne. Af kontrakten, der var benævnt »Samarbejdsaftale« og mærket »Fortrolig«, fremgik bl.a., at Bork havde fuldmagt til at sælge alarmerne i Asks navn. Det fremgik endvidere, at samarbejdet af hver af parterne kunne opsiges med 6 måneders varsel. Samarbejdet mellem Ask og Bork begyndte den 1. maj samme år og forløb til begges tilfredshed i det første halve års tid.

Den 27. oktober sendte Bork – ligesom han ofte havde gjort i tiden efter 1. maj – pr. quickbrev et skriftligt tilbud i Asks navn til en landmand, Carl Cold. Tilbuddet, der blev modtaget af Cold dagen efter, lød på salg af 10 »Ulvehyl«.

Som følge af problemer med at fremskaffe komponenter til produktionen af »Ulvehyl« og »Løvebrøl« sendte Ask den 30. oktober kl. 23.35 en mail til Bork om, at Borks fuldmagt til at sælge disse alarmer var tilbagekaldt med øjeblikkelig virkning. Bork, der ellers tjekkede sin indbakke inden for normal kontortid hver dag, fik det ikke gjort 31. oktober-1. november.

Den 1. november afgav Bork et skriftligt tilbud i Asks navn om salg af 28 »Løvebrøl« til Didrik Dam. Samme dag indgik Bork endvidere i Asks navn en skriftlig aftale

med Eskild Eg om salg af 19 »Ulvehyl« til levering snarest muligt. På Egs forlangende havde Bork fremvist kontrakten med Ask for at dokumentere sin fuldmagt.

Da Bork tjekkede sin indbakke den 1. november om aftenen, så han Asks mail fra 30. oktober, som han straks læste. Bork blev sur, men foretog sig ikke noget.

Cold sendte den 2. november en mail til både Ask og Bork, hvori Cold accepterede tilbuddet om at købe 10 »Ulvehyl«. Ask foretog sig ikke noget i den anledning, idet han havde travlt med andre ting. Bork foretog sig heller intet.

Dam sendte samme dag – den 2. november – en mail til Bork med accept vedrørende de 28 »Løvebrøl«. Bork læste mailen dagen efter, den 3. november. Senere samme dag fortrød Dam og sendte sålydende mail til Ask, med kopi til Bork:

»Kære hr. Ask. Jeg tilbagekalder hermed den accept, jeg har givet Deres sælger på køb af 28 »Løvebrøl«. Venlig hilsen Dam.«

Endnu senere samme dag, den 3. november, modtog Ask en leverance med komponenter til »Løvebrøl«, som dermed – modsat »Ulvehyl« – atter kunne masseproduceres.

Ask og Bork havde ingen kontakt i de følgende dage. Først da Eg den 10. november rykkede for levering, kom hele begivenhedsforløbet for en dag.

Ask hævdede, at han ikke kunne være bundet over for Cold og Eg vedrørende de solgte »Ulvehyl«, men at Dam måtte være bundet af aftalen om køb af »Løvebrøl«. Dette bestred Dam. Cold og Eg bestred – på opfordring fra Bork – at Borks fuldmagt kunne tilbagekaldes som sket, når der var aftalt 6 måneders opsigelse. Cold og Eg henviste herudover til, at de »relevante aftaleretlige regler« førte til, at Ask var bundet.

Hvorledes er retsstillingen mellem på den ene side Ask og på den anden side henholdsvis Cold, Dam og Eg?

Løsningseksempel til opgave nr. 1

1. Er Ask bundet over for Cold vedrørende de 10 »Ulvehyl«?

Det fremgår af opgaveteksten, at Ask har antaget Bork til at virke for afsætningen af Asks varer ved at optage ordrer fra tredjemand. Bork optræder med andre ord som handelsagent for Ask, jf. HAGL § 2.

En handelsagent har ikke nogen fuldmagt til at indgå aftaler på agenturgivers vegne, medmindre han har fået en særlig bemyndigelse i så henseende, jf. HAGL § 16, stk. 1. Det er imidlertid præcis, hvad Bork har fået, og fuldmagten er tilmed skriftligt fikseret i den »Samarbejdsaftale«, Ask og Bork har indgået. Aftalen er ikke bestemt til at blive forevist for andre, da den er mærket »Fortrolig«, og fuldmagten er dermed en skriftlig (AFTL) § 18-fuldmagt – ikke en § 16-fuldmagt.

På det tidspunkt, da Bork afgiver et tilbud til Cold i Asks navn, har han fuldmagt hertil. Det følger af løfteprincippet, jf. AFTL § 1, at tilbuddet er bindende for Ask, indtil acceptfristen udløber, medmindre det afslås forinden. Den omstændighed, at fuldmagten bortfalder, inden Cold har accepteret, er uden betydning.

Tilbuddet angiver ikke nogen acceptfrist, og den legale acceptfrist iht. AFTL § 3, stk. 1, bliver dermed afgørende for, om accepten er rettidig eller ej. Tilbuddet er fremsendt pr. quickbrev den 27. oktober og bliver modtaget af Cold den 28. oktober. Cold sender sin accept pr. mail den 2. november. Der er ikke tale om en prissvingende vare, og en rimelig betænkningstid er i hvert fald et par dage. Ved at svare pr. mail på et tilbud fremsat pr. brev sparer Cold en dag. Accepten er uden tvivl rettidig.

(Det er ikke Asks manglende reklamation i medfør af HAGL § 16, stk. 2, der begrundes hans bundethed over for Cold. En reklamation ville ikke have medført ubundet-hed for Ask).

Konklusion: Ask er bundet over for Cold vedrørende de 10 »Ulvehyl«.

2. Er Dam bundet over for Ask vedrørende de 28 »Løvebrøl«?

Ask tilbagekalder Borks fuldmagt ved en mail af 30. oktober, 25 minutter før midnat. Tilbagekaldelsen er et påbud, der får virkning for modtageren, når det er kommet frem – ikke først når det er kommet til kundskab. Da det af opgavetekstens oplysninger fremgår, at Bork normalt tjekker sin mail én gang om dagen inden for normal kontortid, er tilbagekaldelsen af fuldmagten (i hvert fald) kommet frem ved udløbet af normal kontortid den 31. oktober.

Der vil derfor kun komme til at foreligge en aftale, hvis Ask bekræfter aftalen, eller hvis Ask har tilsidesat sin pligt til at reklamere over for en bekræftelse fra Dams side på, at der er indgået en aftale, jf. HAGL § 17, stk. 1.

Dam gør Ask og Bork opmærksom på, at han ønsker at tilbagekalde sin accept af det tilbud, Bork – i Asks navn – har givet ham, jf. Dams mail til Ask (med kopi til Bork) af 3. november. Denne tilbagekaldelse er rettidig, da selve accepten endnu ikke er kommet til Asks kundskab, jf. AFTL § 7. Bork har ikke orienteret Ask om Dams accept – hverken ved at fortælle Ask om den eller ved at videresende mailen fra Dam, og Ask har derfor ingen kundskab om Dams accept. Bork har – som nævnt ovenfor – ikke længere fuldmagt fra Ask og har derfor ikke kunnet modtage Dams tilbagekaldelse af accepten med virkning for Ask i medfør af AFTL § 26.

Konklusion: Dam er ikke bundet af aftalen vedrørende de 28 »Løvebrøl«.

3. Er Ask bundet over for Eg vedrørende de 19 »Ulvehyl«?

Det er et grundlæggende princip, at en fuldmagt – medmindre den gyldigt er gjort uigenkaldelig – altid kan tilbagekaldes uden varsel. Det gælder f.eks. en stillingsfuldmagt. Det er muligt, at tilbagekaldelse af en fuldmagt i det indre forhold er et kontraktbrud (misligholdelse), men det har ingen betydning for det ydre forhold. Ask kan derfor med virkning for tredjemand tilbagekalde Borks fuldmagt uden varsel, selv om den indgåede »Samarbejdsaftale« kun kan bringes til ophør med 6 måneders varsel.

Som det er omtalt ovenfor under pkt. 2, er Borks fuldmagt tilbagekaldt i det øjeblik, tilbagekaldelsen er kommet frem. Tilbagekaldelsen må anses at være kommet frem senest ved udgangen af normal kontortid den 31. oktober.

Bork har dermed handlet uden fuldmagt, da han den 1. november indgik aftale med Eg. Den omstændighed, at Eg har fået forevist den indgåede »Samarbejdsaftale«, hvoraf fuldmagten fremgår, ændrer ingenting. En § 18-fuldmagt bliver ikke en § 16-fuldmagt af at blive vist frem.

Ask er derfor som udgangspunkt ikke bundet af den aftale, Bork i Asks navn har indgået med Eg.

Spørgsmålet er herefter, om Ask bliver bundet af aftalen, fordi han ikke har opfyldt sin reklamationspligt ifølge HAGL § 16, stk. 2. En pligt til at reklamere forudsætter, at den, der skal reklamere, kender eller bør kende den omstændighed, der skal reklameres over. I HAGL § 16, stk. 2, er dette udtrykt på den måde, at agenturgiveren skal reklamere »uden ugrundet ophold efter at have modtaget underretning om aftalen«. Ask, der ikke forud for den 10. november har modtaget underretning om aftalen, har ikke forsømt at reklamere. Ask bliver dermed ikke bundet over for Eg som følge af undladt reklamation eller passivitet.

Konklusion: Ask er ikke bundet af aftalen vedrørende de 19 »Ulvehyl«.

Litteratur (pensum): *Lennart Lyngge Andersen og Palle Bo Madsen: Aftaler og mellem-mænd*, 8. udg. (2022) s. 37 f., s. 39 ff., s. 60 ff., s. 287 f., s. 308 f. og s. 330 f.

Opgave nr. 2

Tirsdag den 1. november 2022 skulle den 14-årige Anne Andersen passere en villavej. På grund af et øjeblikks uopmærksomhed glemte Anne at se sig for, da hun fra fortovet trådte ud på vejen lige foran Bjarke Brandt, som kom kørende i sin Toyota. I et forsøg på at undgå at påkøre Anne bremsede Bjarke prompte og forsøgte at undvige, men Anne var så tæt på, at Bjarke ikke havde nogen mulighed for at undgå at ramme hende. Bjarkes ellers helt forsvarlige og nødvendige undvigemanøvre resulterede endvidere i, at han mistede herredømmet over bilen, som kom over i den modsatte kørebane, hvor han med venstre sidespejl ramte den modkørende cyklist Carl Carlsen, som herved væltede.

Anne, der boede sammen med sin mor Mette, som alene havde forældremyndigheden over hende, pådrog sig ved påkørslen et brud på venstre skinneben. Anne led af en sjælden knoglesygdom, og selv om knoglesygdommen var velbehandlet, varede den efterfølgende sygebehandling af benbruddet ikke kun de normale 3 måneder, men i stedet 10 måneder, hvor benet skulle holdes helt i ro. Benbruddet resulterede endvidere i et varigt mén på 5 %.

Ved uheldet pådrog Carl sig en tandskade, som det kostede 7.000 kr. at udbedre.

Den cykel, som Carl kørte på, blev ved uheldet påført en skade, som det kostede 500 kr. at udbedre. Cyklen tilhørte Carls roomie David Davidsen. Carl var på vej hen for at hente en tung pakke i en pakkeboks, og til brug for det havde han uden Davids viden snuppet nøglen til cyklen i Davids jakkelomme. Carl, der vidste, at David aldrig ville låne sin cykel ud, tænkte, at han sagtens kunne nå at bruge cyklen, uden at David opdagede det. Skaden på cyklen var dækket af en tingsforsikring, som David havde tegnet i forsikringsselskabet Totalsikring.

Der skete ikke nogen skade på Bjarkes Toyota, som var ansvarsforsikret i forsikringsselskabet Helsikring uden selvisiko.

Anne og Mette var dækket af en ansvarsforsikring, som Mette havde tegnet i forsikringsselskabet Fuldsikring.

Hvorledes er den erstatnings- og forsikringsretlige stilling?

Der skal ikke tages stilling til den beløbsmæssige opgørelse af eventuelle personskadeerstatnings- og godtgørelseskrav.

Løsningseksempel til opgave nr. 2

1. Personskaden på Anne

Anne kan kræve godtgørelse for varigt mén, jf. EAL § 4 (Lærebogen s. 390 ff.) samt godtgørelse for svie og smerte, jf. EAL § 3 (Lærebogen s. 388 f.). Anne kan desuden kræve erhvervsevnetabserstatning, jf. EAL § 8 (méngraden fastsættes til netop 5 %, jf. EAL § 8, 2. pkt.) (Lærebogen s. 400).

Ifølge opgaveteksten varer sygebehandlingen af Annes benbrud på grund af en sjælden knoglesygdom (et »indkapslet« sygdomsanlæg) længere end »de normale 3 måneder«, og spørgsmålet er, om Anne er berettiget til godtgørelse for svie og smerte i 3 eller 10 måneder. Selv om en »ikke-sårbar« person kun ville have været sygemeldt i 3 måneder, er Anne berettiget til godtgørelse for svie og smerte i 10 måneder, eftersom der foreligger en kausal og adækvat følge af færdselsuheldet, og eftersom en ansvarlig skadevolder, jf. nærmere nedenfor, »må tage skadelidte, som han er« (Lærebogen s. 340 og 354).

Personskaden på Anne er forvoldt ved Bjarke's påkørsel. Bjarke bærer det objektive ansvar i FL § 101, stk. 1, og § 104, stk. 1 (Lærebogen s. 223 ff. og 233 f.). Anne kan rette sine personskadekrav mod Bjarke's ansvarsforsikringsselskab Helsikring, jf. FL § 108, stk. 1 (Lærebogen s. 248). Da Anne hverken har medvirket forsætligt eller ved grov uagtsomhed, skal hendes personskadekrav ikke nedsættes, jf. FL § 101, stk. 2 e.c. (Lærebogen s. 238 ff.).

2. Personskaden på Carl

Carls erstatningskrav for tandskaden er en helbredelsesudgift, som han kan kræve erstattet, jf. EAL § 1, stk. 1 (Lærebogen s. 377 f.).

Personskaden er forvoldt ved påkørsel. Bjarke er, jf. ovenfor under pkt. 1, objektivt ansvarlig for de skader, han forvolder med bilen, jf. FL § 101, stk. 1, og § 104, stk. 1, og Carl kan rette sit erstatningskrav mod Bjarke's ansvarsforsikringsselskab Helsikring, jf. FL § 108, stk. 1 (Lærebogen s. 223 ff., 233 f. og 248). Der kan ikke indfortolkes et nødretsforbehold i færdselslovens objektive ansvar, jf. dommen U 1998.1727 V (Lærebogen s. 81 og 225).

Anne, som på grund af et øjeblik's uopmærksomhed glemmer at se sig for og træder ud på vejen foran Bjarke, har handlet culpøst og er derfor ansvarlig, jf. EAL § 24 a, 1. pkt. (Lærebogen s. 141). Der er ikke grundlag for nedsættelse af erstatningen, jf. EAL § 24 a, 2. pkt., da Anne er dækket af en ansvarsforsikring i forsikringsselskabet Fuldsikring (Lærebogen s. 148).

Anne er hjemmeboende hos sin mor Mette, som hæfter for det erstatningsansvar, som Anne har pådraget sig efter culpereglen (med indtil 7.500 kr. for hver skadegørende handling), jf. lov om hæftelse for børns erstatningsansvar § 1, stk. 1 (Lærebogen s. 157 f.).

Bjarke, Anne og Mette er solidarisk ansvarlige for personskaden på Carl (Lærebogen s. 490 f.). Den indbyrdes fordeling af erstatningsbyrden mellem de solidarisk ansvarlige skadevoldere bestemmes af EAL § 25, stk. 1, eftersom de alle er dækket af en ansvarsforsikring. Bjarke er dækket af den lovpligtige motoransvarsforsikring i forsikringsselskabet Helsikring, mens Anne og Mette er dækket af en almindelig ansvars-

forsikring i forsikringsselskabet Fuldsikring. Ved den indbyrdes fordeling af tabet mellem ansvarsforsikringsselskaberne skal der lægges vægt på ansvarsforsikringstypen, jf. dommen U 1999.83 H. Helsikring må herefter bære tabet (Lærebogen s. 495).

3. Skaden på Davids cykel (500 kr.)

Davids tingsforsikring i forsikringsselskabet Totalsikring dækker skaden på 500 kr. Spørgsmålet er herefter, om Totalsikring har regres til en evt. ansvarlig skadevolder, jf. EAL § 22, stk. 1 (Lærebogen s. 516).

Jf. ovenfor under pkt. 1 og 2 er Bjarke objektivt ansvarlig for de skader, han forvolder med Toyotaen. Selv om skaden på cyklen er dækket af en tingsforsikring, bortfalder ansvaret ikke, jf. EAL § 21, nr. 1, hvorefter EAL § 19 ikke finder anvendelse (Lærebogen s. 515). Totalsikring har regres mod Bjarkes ansvarsforsikringsselskab Helsikring, jf. EAL § 22, stk. 1, jf. § 21, nr. 1, og FL § 101, stk. 1, og § 108, stk. 1 (Lærebogen s. 223 ff., 236 og 248).

Selv om Carl ikke har handlet culpøst i relation til den konkret indtrådte skade på cyklen, er han på grund af den bevidst uberettigede brug af cyklen ansvarlig for skaden efter princippet casus mixtus cum culpa (eller DL 5-8-1 a fortiori). Da skaden på cyklen imidlertid er dækket af en tingsforsikring, og da Carl ikke har handlet culpøst, bortfalder hans erstatningsansvar, jf. EAL § 19, stk. 1 (Lærebogen s. 329 og 508 f. og dommen U 1990.27 H).

Jf. ovenfor under pkt. 2 er Anne ansvarlig efter EAL § 24 a, 1. pkt., og Mette hæfter efter lov om hæftelse for børns erstatningsansvar § 1, stk. 1. Da Anne kun har handlet med simpel uagtsomhed (»et øjeblikks uopmærksomhed«), da Mette ikke har handlet culpøst, og da skaden er dækket af en tingsforsikring, bortfalder såvel Annes som Mettes erstatningsansvar, jf. EAL § 19, stk. 1 (Lærebogen s. 503 ff. og 512).

»Lærebogen« er: *Bo von Eyben og Helle Isager: Lærebog i erstatningsret*, 9. udgave (2019).